

ОРНШТЕЙН Лев (Орнштейн Лео; 02. 12. 1893, м. Кременчук, нині Полтав. обл. — 24. 02. 2002, м. Грін-Бей, шт. Вісконсин, США) — композитор, піаніст, педагог. Навч. у Київ. муз. училищі (за сприяння В. Пухальського), С.-Петербур. консерваторії (1904–06; кл. композиції О. Глазунова, фортепіано — Г. Єсипової), водночас акомпанував опер. співакам. 1906 із родиною емігрував до США (Нью-Йорк), де вступив до Інституту муз. мистецтва (кл. Б. Фірінг-Теппер). 1911 дебютував із сольним концертом за творами Й.-С. Баха, Ф. Шопена, Р. Шуманна. Також займався композицією, застосовував модерніст. виражал. засоби. 1914 під час гастролей у Європі виступав у Лондоні з власними творами, композиціями А. Шенберга, транскрипціями Ф. Бузони музики Й.-С. Баха. 1915 неодноразово з успіхом концертував у Нью-Йорку. 1922 залишив сцену, викладав у Філадельфій. муз. академії. Наприкінці 1920-х рр. заснував власну муз. школу, де працював до 1953. Займався композитор. діяльністю. Його твори поділяють на 3 групи: експерим. (з використанням атональності) раннього періоду, переважно для фортепіано; більш традиційні, написані під впливом сх.-європ. школи; пізні, що синтезують попередні досягнення. У деяких творах О. («Три настрої» для фортепіано, 1914 та ін.) помітний вплив імпресіонізму. Неодноразово звертався до укр. тематики, зокрема у «Думці» з «Української сюїти», сюїті «Козацькі враження», «Спогадах з дитинства». Мав записи на грамплатівках. Протягом багатьох років музика О. майже не виконувалася, лише в 1970-х рр. дослідниця з Єльс. університету (м. Нью-Гейвен, США) В. Перліс відкрила її для публіки. Архів О. зберігається в муз. б-ці цього університету.

Основні твори

для оркестру – Симф. (1932, незакінчена), Симфоніета

(1918), Концерт для фортепіано з оркестром, «Вечірня козацька пісня» для камер. оркестру (варіант для фортепіано; обидва – 1923), сюїта «Лісістрата» (1930), «Туман» (1914–15), «Фавн» (1916); пантоміма-балет (1930), пантоміма «Ліма Бінс» (1931, для камер. оркестру), Ноктюрн і Танець (1936); камерно-інструм. – 2 сонати для скрипки і фортепіано (1915, 1918), 2 сонати для віолончелі і фортепіано (1915–16, 1920), 3 струн. квартети (1918, 1928, 1976), Соната для 2-х фортепіано (1921), Фортепіан. квінтет (1927), «Єврейська фантазія» для скрипки і фортепіано (1929), 6 прелюдій для віолончелі і фортепіано (1931), Балада для саксофона й фортепіано (1955), Інтермецо для флейти і фортепіано (1959), «Фантастичні п'єси» для альта й фортепіано (1972), «Єврейська фантазія» для скрипки і фортепіано (1975), Поема для флейти і фортепіано (1979); для фортепіано – 8 сонат (№ 1 «Трагедія душі», 1914; 1915–16, 1917, 1918, 1974, 1981, 1988, 1990), 6 лірич. каприсів (1911); пісні й романси на сл. Р. Кіплінга, Ф. Мартенса та ін.

Рекомендована література

1. A. W. Kramer. Leo Ornstein, Pianist: A Study // *Musical America*. 1911. Vol. 14, № 8;
2. F. H. Martens. Leo Ornstein: The Man, His Ideas, His Work. New York, 1918;
3. G. Saleski. Famous Musicians of a Wandering Race: Biographical Sketches of Outstanding Figures of Jewish Origin in the Musical World. New York, 1927;
4. Ровнер А. Возрожденное имя // *Муз. академия*. 1998. № 2;
5. M. Broules, D. von Glahn. Leo Ornstein: Modernist Dilemmas, Personal Choices. Bloomington, 2007.

О. П. Кушнірук

Бібліографічний опис:

Орнштейн Лев / О. П. Кушнірук // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-75902>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).